

Nacionalni zakon ne more s splošnim pravilom, ki ima retroaktivni in samodejni učinek, razglasiti za nične kreditne pogodbe, sklenjene s tujimi upniki, ki niso bili pooblaščen za opravljanje storitev odobritve kreditov v tej državi članici

Pristojnost nacionalnega sodišča, da odloči o tem, ali ima jemalec kredita z dvojnimi namenoma, status potrošnika

Anica Milivojević, hrvaška državljanka, je leta 2007 z družbo Raiffeisenbank, ki je imela sedež v Avstriji, sklenila pogodbo o enkratnem kreditu v znesku 47.000 EUR za izvedbo obnovitvenih del v svoji hiši, natančneje, da bi v njej uredila stanovanja, ki bi jih oddajala v najem. Kreditna pogodba je bila sklenjena prek posrednika s prebivališčem na Hrvaškem, v njej pa je bil določen dogovor o alternativni pristojnosti bodisi v korist avstrijskih bodisi v korist hrvaških sodišč. A. Milivojević je za zavarovanje vračila posojila podpisala tudi notarsko listino o ustanovitvi hipoteke, ki je nastala s to pogodbo in ki je bila potem vpisana v hrvaško zemljiško knjigo.

A. Milivojević je leta 2015 na Općinski sud u Rijeci (občinsko sodišče na Reki, Hrvaška) zoper družbo Raiffeisenbank vložila predlog za razglasitev ničnosti kreditne pogodbe in notarske listine ter za izbris hipoteke iz zemljiške knjige. Družba Raiffeisenbank trdi, da je bila pogodba sklenjena v Avstriji, A. Milivojević pa trdi, da je bila ta sklenjena na Hrvaškem.

14. julija 2017 je začel veljati nacionalni zakon, ki z retroaktivnim učinkom določa ničnost kreditnih pogodb, sklenjenih na Hrvaškem s tujim posojilodajalcem, ki od pristojnih hrvaških organov ni pridobil zahtevanega dovoljenja ali pooblastila, in ki bi se lahko uporabil v sporu o glavni stvari. Općinski sud u Rijeci meni, prvič, da je dokazano, da je bila zadevna pogodba sklenjena na Hrvaškem, zato bi lahko bila odslej razglašena za nično, in drugič, da lahko ta predpis posega v svobodo družbe Raiffeisenbank do opravljanja finančnih storitev. Sodišče v bistvu sprašuje o tem, ali je to v nasprotju s svobodo opravljanja storitev na notranjem trgu Unije, in o različnih vidikih v zvezi z njegovo mednarodno pristojnostjo za odločanje o zadevi v glavni stvari ob upoštevanju določb Uredbe o sodni pristojnosti¹. Sprašuje tudi, ali je mogoče zadevno pogodbo opredeliti kot „pogodbo, sklenjeno s potrošnikom“ in ali za spor o glavni stvari veljajo pravila o izključni pristojnosti v zvezi s stvarnimi pravicami na nepremičninah.

Sodišče je v sodbi, ki jo je izdalo danes, ugotovilo, da je pristojno za odločanje o skladnosti zakona z dne 14. julija 2017 s svobodo opravljanja storitev. Čeprav Hrvaška meni, da se pravo Unije za zadevno pogodbo ne uporablja, ker je bila ta sklenjena pred datumom pristopa Hrvaške k Uniji, te trditve ni mogoče sprejeti, saj ima pogodba tudi po tem datumu še vedno učinke. Poleg tega, kot je razvidno iz pogodbe o pristopu Hrvaške, določbe izvirnih pogodb Republiki Hrvaško zavezujejo od datuma pristopa, zato se uporabljajo za prihodnje učinke položajev, ki so nastali pred tem datumom.

Dalje, Sodišče je v zvezi s svobodo opravljanja storitev opozorilo, da to načelo zahteva odpravo vsakršne diskriminacije ponudnika storitev s sedežem v drugi državi članici zaradi njegovega državljanstva in odpravo vsakršne omejitve, če ta prepoveduje, ovira ali zmanjšuje privlačnost dejavnosti ponudnika s sedežem v drugi državi članici.

¹ Uredba (EU) št. 1215/2012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2012 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL 2012, L 351, str. 1, in popravek v UL, L 325, str. 30).

Sodišče je ugotovilo, da je ničnost kreditnih pogodb, sklenjenih z nepooblaščenim upnikom, v hrvaškem pravnem redu določena tako z zakonom o ničnosti kreditnih pogodb z mednarodnim elementom z dne 14. julija 2017 kot tudi z zakonom o potrošniških kreditih z dne 30. septembra 2015. Sodišče je po tem, ko je ugotovilo, da za obdobje od 1. julija 2013, to je datuma pristopa Hrvaške k Uniji, do 30. septembra 2015 ta ničnost velja le za kreditne pogodbe, sklenjene z nepooblaščenimi upniki s sedežem zunaj Hrvaške, razsodilo, da so bili posojilodajalci s sedežem zunaj Hrvaške v tem obdobju na podlagi hrvaške zakonodaje neposredno diskriminirani. Ker se ureditev ničnosti šele od tega datuma brez razlikovanja uporablja za vse nepooblašcene upnike, se je z zakonom z dne 14. julija 2017 omejevalo uresničevanje svobode opravljanja storitev.

Sodišče je nato v zvezi z obdobjem od 1. julija 2013 do 30. septembra 2015 obravnavalo vprašanje, ali bi bilo mogoče nacionalni zakon utemeljiti z razlogi javnega reda, javne varnosti in javnega zdravja, ter ugotovilo, da sklicevanje na tako utemeljitev predpostavlja obstoj dejanske in dovolj resne nevarnosti, ki ogroža temeljne družbene interese, saj odstopanja od svobode opravljanja storitev ni mogoče utemeljiti z ekonomskimi razlogi.

Sodišče je v zvezi z obdobjem, v katerem se je zadevna ureditev ničnosti kreditnih pogodb uporabljala brez razlikovanja, razsodilo, da se je s to ureditvijo omejevala svoboda opravljanja storitev. Čeprav je Sodišče ugotovilo, da so nujni razlogi v splošnem interesu, na katere se sklicuje v tej zadevi, razlogi, ki jih je v svoji sodni praksi že priznalo, je vseeno odločilo, da ta ureditev očitno presega to, kar je potrebno za izpolnitev ciljev, ki se želijo s to ureditvijo uresničiti.

Sodišče je v zvezi z mednarodno pristojnostjo spomnilo, da je pristojnost sodišč države članice, na ozemlju katere ima tožena stranka stalno prebivališče, v okviru Uredbe o sodni pristojnosti splošno načelo. Zato je nacionalna zakonodaja, v kateri so določena pravila o pristojnosti, ki odstopajo od tega splošnega načela in ki niso določena z drugo določbo te uredbe, v nasprotju z ureditvijo, ki je bila vzpostavljena z navedeno uredbo.

Sodišče je v zvezi z možnostjo opredelitve kreditne pogodbe, ki jo je posojilodajalec sklenil, da bi izvedel obnovitvena dela na nepremičnini, v kateri stalno prebiva, med drugim zato, da bi v njej ponujal turistične nastanitvene storitve, kot „pogodbe, sklenjene s potrošnikom“, menilo, da bi se posojilodajalec lahko na te določbe skliceval le v primeru, v katerem bi bila vez med navedeno pogodbo in poklicno ali pridobitno dejavnostjo tako rahla, da bi bilo očitno, da je bila ta pogodba sklenjena zlasti za zasebne namene, kar pa mora preveriti predložitveno sodišče.

Nazadnje, Sodišče je v zvezi z razglasitvijo ničnosti zadevne pogodbe in notarske listine o ustanovitvi hipoteke ugotovilo, da temeljita na osebni pravici, na katero se proti družbi Raiffeisenbank ni mogoče sklicevati. Nasprotno pa je treba v zvezi s predlogom za izbris hipoteke iz zemljiške knjige ugotoviti, da je hipoteka stvarna pravica, ki učinkuje *erga omnes*, in spada torej odločanje o njej v izključno pristojnost države članice, v kateri je nepremičnina.

Sodišče je v teh okoliščinah razsodilo, da **pravo Unije² nasprotuje zakonodaji države članice, na podlagi katere so kreditna pogodba in drugi pravni akti, sprejeti na podlagi te pogodbe, retroaktivno nični od datuma, ko so bili sklenjeni, če so bili sklenjeni s posojilodajalcem, ki ima sedež v drugi državi članici, kot je država članica prejemnika storitve, in ki od pristojnih organov te države članice ni pridobil vseh potrebnih dovoljenj.**

OBVESTILO: S predlogom za sprejetje predhodne odločbe lahko sodišča držav članic v zvezi s sporom, o katerem odločajo, Sodišču predložijo vprašanja o razlagi prava Unije ali veljavnosti aktov Unije. Sodišče ne odloči o nacionalnem sporu. Zadevo reši nacionalno sodišče v skladu z odločbo Sodišča. Ta odločba je enako zavezujoča za druga nacionalna sodišča, ki obravnavajo podoben problem.

Neuradni dokument za medije, ki Sodišča ne zavezuje.

[Celotno besedilo](#) sodbe je objavljeno na spletnem mestu CURIA na dan razglasitve.

Kontaktna oseba: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 43032793

² Člen 56 Pogodbe o delovanju Evropske unije (UL 2012, C 326, str. 47).

Posnetki razglasitve sodbe so dostopni na „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106.